mini przewodnik

free

+współrzędne gps

pn
po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Budowle forteczne kostrzyńskiej twierdzy pierścieniowej

czas trwania: 1 dzień, typ: samochodowa, liczba miejsc: 7, stopień trudności: średnia

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

W 1872 r. Kostrzyn zaliczono do grona najważniejszych niemieckich warowni. Było to jednoznaczne z budową dodatkowych umocnień na jego przedpolu. W zamierzeniu powstać miało osiem fortów, ostatecznie wybudowano tylko cztery – Sarbinowo, Żabice, Czarnów i Gorgast (współcześnie znajdujący się po drugiej stronie granicy).

Oprócz wielkich założeń fortowych, po okolicznych terenach rozsiana jest cała masa pomniejszych ostrogów fortecznych, takich jak schrony koszarowe i magazyny amunicji. Wiele z nich pozostaje w stanie szczątkowym. Niektóre odkryto dopiero niedawno. Wszystkie punkty trasy powinny być niezłą gratką dla miłośników militariów, ale w większości są to miejsca, delikatnie mówiąc, mało bezpieczne, dlatego należy zachować w nich szczególną ostrożność.

Proponuję rozpocząć penetrowanie fortecznych budowli od ostrogu w Krześniczce. Jadąc drogą z Gorzowa do Kostrzyna, należy zatrzymać się przy jednym z ostatnich zabudowań wsi i wspiąć się na zalesione wzgórze po prawej stronie drogi. Znajduje się tam nieduży, dawny magazyn amunicji (w miarę bezpieczny do penetracji). Na kolejny ostróg forteczny natkniemy się w Młyniskach, choć ostatnio może to być utrudnione, ponieważ chodzą słuchy, że został ponownie zasypany, aby utrudnić złomiarzom rozbieranie wnętrza.

Kolejny punkt trasy – potężny fort Sarbinowo opatrzony jest wprawdzie tabliczką „zakaz wstępu”, jednak mało kto tego przestrzega. Przy zachowaniu środków ostrożności można zwiedzać tę monumentalną i piękną budowlę. W czasie I wojny mieścił się tu obóz jeniecki, w którym więziono m.in. tak sławnych więźniów jak Roland Garros i późniejszy marszałek ZSRR - Michał Tuchaczewski. Z sarbinowskiego fortu bardzo już blisko do miejsca, które warto odwiedzić mimo, że nie jest bezpośrednio związane z kostrzyńską twierdzą. Pochodzi ono z późniejszego okresu, ale jest bardzo ciekawe – to dawny niemiecki poligon saperski, przystosowany specjalnie do ćwiczeń na różnych typach mostów.

Następnym punktem trasy jest sama Twierdza Kostrzyn. Już w 1929 r. w Bastionie Filip powstało muzeum poświęcone jej historii. Zwiedzać można ekspozycję w Bramie Berlińskiej, w której jest również Punkt Informacji Turystycznej i punkt pamiątkarski (poniedziałek-piątek od 10:00 do 16.00, soboty i niedziele 10.00-18.00). Niezwykle ciekawy jest też spacer po Kostrzyńskich Pompejach.

Z Kostrzyna jedziemy w kierunku Słońska. Na wysokości wieży widokowej przy tzw. Czarnowskiej Górce skręcamy w prawo, w kierunku Czarnowa. Po drodze możemy zwiedzić dawny schron amunicyjny pięknie przyozdobiony stalaktytami i stalagmitami. Potem udajemy się do fortu Żabice. Jest dość dobrze zachowany i dokładnie opisany na stojącej tam tablicy informacyjnej. Ostatni fort – w Czarnowie – jest niemal kompletnie zdewastowany i stanowi dziś tzw. użytek ekologiczny. Stąd przez Górzycę możemy powrócić do Kostrzyna i ewentualnie, po przekroczeniu granicy udać się do Gorgast. Tamtejszy fort jest w stanie idealnym. Często urządza się na jego terenie koncerty.

Program wycieczki

mniprzewodnik

Krześniczka
Ostróg forteczny Twierdzy Kostrzyn

Ostróg forteczny jest częścią pierścienia okalającego Twierdzę Kostrzyn. Trochę trudno do niego dojść. Ukryty jest wśród drzew, na skarpie, nad drogą z Gorzowa do Kostrzyna. Wybudowany został po 1914 r. z przeznaczeniem na magazyn amunicji.

52°37'50"N 14°44'41"E | na mapie:A

Młyniska
Zapomniany ostróg forteczny

Ostróg forteczny Twierdzy Kostrzyn wybudowany został na jej przedpolach przed I wojną. Znajduje się blisko Dąbroszyna, w rejonie Fortu Sarbinowo. W latach 1913-15 powstało ponad 30 takich ostrogów – część miała pełnić funkcję magazynów amunicji, część przeznaczono na podziemne koszary polowe. Po zakończeniu działań wojennych w ramach demilitaryzacji Niemiec większość z nich została przysypana ziemią. Do dziś nie odnaleziono wszystkich. Ten w Młyniskach miał pełnić funkcję koszar. Zlokalizowano go przy pomocy starych map alianckiej komisji demilitaryzacyjnej i odkopano (za zgodą konserwatora zabytków) pod koniec lat 90. Znajduje się na polu, przy drodze z Dąbroszyna do Cychrów. Składa się z kilku mniejszych pomieszczeń połączonych ze sobą wspólnym korytarzem. Był dokładnie wysprzątany, a w środku znaleziono jedynie… miotłę.

52°38'08"N 14°42'02"E | na mapie:B

Sarbinowo
Fort Sarbinowo

Ceglano-ziemny fort sarbinowski znajduje się kilka kilometrów na północny wschód od Kostrzyna nad Odrą. Został wybudowany w latach 1883-1887 jako element twierdzy Kostrzyn. Charakteryzuje go wał górny, wał dolny oraz sucha fosa broniona działami ukrytymi w kaponierach. Cegły użyte do budowy fortu są kiepskiej jakości. Wskutek działania mrozu i wilgoci, kolejne warstwy budulca niszczeją. Do chwili obecnej znaczna część stropów uległa zapadnięciu. Mimo to fort sarbinowski to wciąż duża atrakcja dla miłośników militariów.

52°37'19"N 14°40'02"E | na mapie:C

Kostrzyn nad Odrą
Pozostałości przedwojennego poligonu saperskiego

Pozostałości poligonu znajdują się po lewej stronie szosy w kierunku Szczecina, mniej więcej na wysokości drogi do fortu w Sarbinowie. Należy skręcić w prowadzącą do lasu „betonkę” (po drugiej stronie szosy.) Jadąc

nią, miniemy ukryty wśród krzaków betonowy schron ćwiczebny z imitacją kopuły. Jest ledwo widoczny – trzeba się solidnie naszukać. Dalej, wśród drzew, znajdziemy resztki mostów o różnej konstrukcji, najprawdopodobniej służących dawniej saperom do celów ćwiczebnych.

52°37'26"N 14°39'42"E | na mapie:D

Kostrzyn nad Odrą

Umarłe miasto

A jednak... Podczas II wojny światowej twierdza i ufortyfikowane miasto Kostrzyn stawiły potężny opór nacierającej Armii Radzieckiej. Położenie miasta na szlaku do Berlina spowodowało, że w styczniu 1945 r. zamieniono je w twierdzę, która miała bronić się do końca. Wykorzystano zmodernizowane XVI-wieczne fortyfikacje, do obrony przygotowano również zabudowę Starego Miasta. Na przedpolu twierdzy znajdowało się Nowe Miasto, które także ufortyfikowano. Przygotowano trzy koncentryczne linie obrony, a na większości ulic wykopano rowy i wzniesiono barykady. Miasta bronił 10-tysięczny garnizon pod dowództwem Hansa Reinefartha. Artyleria radziecka systematycznie rujnowała zabudowę Kostrzyna, likwidując kolejne punkty oporu Niemców. 7 marca skapitulowało Nowe Miasto, a 30 marca Stare Miasto. Zabudowa Kostrzyna była w większości zniszczona, natomiast budynki Starówki legły niemal całkowicie w gruzach.

Po wojnie podjęto decyzję, by gruzy usunąć, lecz domów nie odbudowywać. Ruinę zamku, która zachowała niemal kompletne ściany, wysadzono w powietrze w 1969 r. Życie przeniosło się za Wartę, a Stare Miasto porastały coraz gęściej krzaki i chwasty. Po 1990 r. rozpoczęto oczyszczanie go z roślinności. Dzisiaj cała Starówka przedstawia niezwykły widok składa się wyłącznie z bruków, krawężników, cokołów domów oraz schodków prowadzących do nieistniejących drzwi. Pozostałości dawnej zabudowy wystają z ziemi nie wyżej niż na wysokość 1 m.

Bastiony "Król", "Brandenburgia" i "Filip", fragmenty murów kurtynowych, rawelin "August Wilhelm", bramy Berlińską i Chyżańską oraz forty wokół twierdzy można zwiedzić w czasie jedno- lub dwudniowej wycieczki rowerowej znakowanymi szlakami po stronie polskiej i niemieckiej. Trasa liczy ok. 65 km - dla wytrawnego turysty-kolarza to dystans do pokonania w jeden dzień, dla mniej wprawnych w dwa. Wycieczkę można rozpocząć przy dworcu PKP w Kostrzynie, jedynym w Polsce, w którym torowiska z peronami znajdują się na dwóch poziomach. Górny obsługuje ruch na trasie Berlin - Gorzów Wielkopolski, z dolnego odjeżdżają pociągi w kierunku Szczecina i Wrocławia. Na trasie proponowanej wycieczki można zobaczyć następujące atrakcje:
- Fort Sarbinowo
- ostróg forteczny Krześniczka
- pałac w Dąbroszynie
- Fort Żabice
- Fort Czarnów
- ostróg forteczny na Czarnowskiej Górce
- Kostrzyn
- most na Odrze
- Fort Gorgast po niemieckiej stronie.

52°34'45"N 14°38'07"E | na mapie:E

Czarnów

Czarnowska Górka – nie tylko jaskinie...

Nie tylko w jaskiniach podziwiać można stalaktyty i stalagmity. Czasami natrafimy na nie w najbardziej nieoczekiwanych miejscach.

W budowanych "na chybcika", w przededniu I wojny światowej schronach piechoty i składach amunicji stosowano materiały nie najlepszej jakości. Powstające wówczas dookoła twierdzy Kostrzyn obiekty miały ceglane ściany i betonowe „dachy” wylewane na grubość ok. 80 cm na łukowato wygiętych arkuszach ocynkowanej blachy falistej. Całość maskowano w dodatku cienką warstwą gleby.

Betonowe stropy, solidnie wysycone wapnem, nie były jednak tak szczelne, jak budowane w XIX w. forty Kostrzyna czy Sarbinowa. Stąd pewnie bierze się fakt, że w niektórych z zachowanych do dziś schronów możemy obserwować malownicze nacieki. Są stalaktyty i stalagmity. Stalagnatów jednak chyba się nie doczekamy…

52°32'29"N 14°45'29"E | na mapie:F

Żabice

Fort Żabice – jeden z najlepiej zachowanych po naszej stronie Odry

Zbudowano go w latach 1887-1890. Miał bronić kostrzyńskiej twierdzy przed nagłym wtargnięciem obcych wojsk. Ulokowany jest na pięknym płaskowyżu wznoszącym się nad doliną Odry i pobliskim Jeziorem Żabiniec.

Docelowo planowano wyposażyć go w dwanaście armat wałowych i cztery moździerze. Poza tym rozważano budowę ochraniających go mniej eksponowanych stanowisk, ale niewiele już z tego wyszło. Faktem jest, że fort właściwie nigdy nie odegrał znaczącej roli militarnej.

W czasie II wojny działała w nim filia słońskiej fabryki amunicji. Wiosną 1945 r. na krótko usadowili się tu czerwonoarmiści, ale po wyzwoleniu obiekt ulegał stopniowej dewastacji. Część budowli została zburzona, większość metalowych elementów ulotniła się w cudowny sposób. Przez jakiś czas podziemne korytarze wykorzystywano w charakterze mogilnika na przeterminowane środki ochrony roślin. Być może dlatego tamtejsza roślinność tak bujnie sobie teraz poczyna, a do dziś zobaczyć można odciśnięte w pyle posadzki ślady przechowywanych tam pojemników.

Zasadzony niegdyś dla osłonięcia fortu zagajnik rozrósł się do rozmiarów lasu, ale wcale nie jest trudno tam trafić. Na parkingu przed wjazdem do fortu ustawiono dużą, solidną tablicę informacyjną, dzięki której można szczegółowo zapoznać się z danymi technicznymi obiektu. Są tam również umieszczone nazwiska i telefony osób opiekujących się nim oraz komunikat, że przebywanie na jego terenie nie jest zbyt bezpieczne, każdy więc wchodzi tam na własne ryzyko i odpowiedzialność. Od jakiegoś czasu fort stał się ulubionym miejscem paintballowców.

52°30'29"N 14°41'08"E | na mapie:G

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): bakhita, bakhita, iwmali, bakhita, fot. iwmali, bakhita, bakhita

Trasa dodana przez: bakhita

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiejkolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
piątek 29 marca 2024 06:15:25